

OLIV TA'LIMDAGI TALABALARNING MUSTAQIL ISHINI TASHKIL ETTIRISH VA BILIMLARINI MUSTAHKAMLASH

Nursulu Xusanovna Suerova

*O'zbek va chet tillari kafedrasida o'qituvchisi
Samarqand veterinariya, chorvachilik va
biotexnologiyalar universitetining Toshkent filiali
Elektron pochta: suerova13@gmail.ru*

Annotatsiya: *Chet tilini o'rganayotgan talabalar uchun mustaqil ish, bizning fikrimizcha, darsdan tashqari o'qish mashg'ulotiga tayyorgarlik ko'rishda to'liqroq amalga oshiriladi. O'qish ustida ishlayotganda, talabalarni qiyin tovushli va murakkab iboralarga ega so'zlarni yozib olish va talaffuz qilishni mashq qilishga, alohida jumalarda intonatsiyani rivojlantirishga va ularni o'qishni mashq qilishga, shuningdek, matn uchun fonetik belgilar yaratishga undash mumkin.*

Kalit so'zlar: *nutq, o'qish, ko'nikma, intonatsiya, dialog, yozish, ixtisoslashuv, mustaqil o'rganish.*

Talabalarda mustaqil o'qish ko'nikmalarini shakllantirish o'rganishning dastlabki bosqichlaridan, ya'ni boshlang'ich bosqichdan, talabalarning o'z majburiyatlariga munosabati va chet tilini o'rganish tizimli, doimiy tayyorgarlikni talab qilishi asoslari qo'yilgan paytdan boshlanishi kerak. To'g'ri talaffuz ko'nikmalari birinchi yildayoq shakllanadi. Bu bosqichdagi mustaqil ish fonetik qoidalarni o'rganishga, talaffuz ko'nikmalarini rivojlantirish va mustahkamlashga, shuningdek, intonatsiyani o'zlashtirishga qaratilgan. Talaffuzni mashq qilishda talabalarga alohida kartada qo'shimcha vazifalar beriladi. O'rganishning dastlabki bosqichidagi muhim vazifa maqsadli tilning intonatsiyasini o'zlashtirishdir.

Shunday qilib, chet tilini maktab bitiruvchilarining keyingi kasbiy faoliyatining muhim. Asoslaridan biri bo'lib, o'qituvchi oldiga ko'plab an'anaviy o'qitish usullarini zamonaviy zamonaviy ka bilan moslashtirish nuqtai nazaridan nazarita qurib chikishni quydi. Ta hisoblash zhoizki, rakamli texnologiyalarning zamonaviy o'quv integratsiyasi integrationlashuvi davlatimizuv boshqaruv buzharayonigaqator tashabbuslar bilan qo'llab-quvvatlanmoqda.2.

Intonatsiyani o'rganish va mustahkamlash bo'yicha mustaqil ish alohida iboralar, gaplar, monolog va dialog nutqini o'z ichiga oladi. Vazifalar intonatsiyani aniq o'zlashtirish, ritmik naqshlarni rivojlantirish va yodlangan matnni qayta tiklash uchun mo'ljallangan. Quyidagi mashqlarni taklif qilish mumkin: berilgan iboralarni sxematik formatlash, intonatsiyaning pasayishi va kuchayishini qayd etish, urg'uni ko'rsatish, ularni ritmik guruhlarga ajratish va transkripsiyada eng qiyin so'zlarni alohida ifodalash. Dialogik nutq bilan ishlashda talabalardan birinchi tinglashdan boshlab gap turini aniqlash, ma'lum bir

savolni umumiy savoldan, so'roq gapni undov gapdan ajratish, berilgan gapni intonatsiya bilan ta'minlash va uni o'tkir, quruq, sabrsiz yoki so'roq ohangida talaffuz qilish so'raladi. Melodik naqshlarning bosqichma-bosqich rivojlanishini o'z ichiga olgan iboralarni rivojlantirish va qisqartirish mashqlari intonatsiyani o'rgatishda samarali hisoblanadi.

O'qituvchining nutqi, xor bilan o'qishi va yozuvlarni tinglashi tovushlarni samarali o'zlashtirishga va maqsadli tilning intonatsiyasiga hissa qo'shadi.

O'qish ustida ishlayotganda o'qish texnikasiga katta e'tibor beriladi. O'qish bo'yicha dastlabki bosqichda bu magnitafon va CDlarni tinglashni o'z ichiga oladi. Keyingi bosqich individual tovushlar, so'zlar va iboralarning talaffuzini mashq qilishni o'z ichiga oladi. Shaxsiy o'qish tanlab, zanjirli va nihoyat, yakuniy individual tezlikda o'qish testi o'tkaziladi. Bizning maqsadimiz talabalarga chet tilidagi matnlarni ravon o'qishni va ularga kerakli ma'lumotlarni ajratib olishni o'rgatishdir.

Talabalarga chet tilidagi nutqni tushunishga va maqsadli tilda samarali muloqot qilishga o'rgatish til o'qitishning asosiy maqsadi hisoblanadi.

Talabalarda mustaqil fikrlash va kognitiv faollikni rivojlantiradigan har qanday faoliyat mustaqil ishni o'z ichiga oladi. Keng ma'noda, mustaqil ish o'quvchilarning barcha mashg'ulotlarini, ham sinfda, ham o'qituvchi bilan, ham o'qituvchisiz qamrab oladi. Bu ish birinchi kursdan boshlab boshlanishi kerak, talabalarning fransuz tilida tinglash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Odatda talabalarga oddiy fransuz tilidagi nutqni bir necha marta tinglash, notanish so'zlarni yozib olish, ularni lug'atda qidirish, jumlar tuzish, yozib olish va qayta tinglash imkoniyati beriladi. Barcha ishlar o'qituvchi nazorati ostida amalga oshiriladi, u xatolarni diqqat bilan tuzatadi. Chet tilini o'rganishning dastlabki bosqichlarida talabalar yozish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun poydevor yaratadilar. Talabalarning mustaqil topshiriqlariga iloji boricha ko'proq yozma ishlarni kiritish tavsiya etiladi. Fransuz tilining murakkab imlosini o'zlashtirishning eng samarali usuli - bu nusxa ko'chirishdir. Mustaqil uy vazifasi so'z boyligini kengaytirish usullaridan biridir. Shuning uchun, matn bilan ishlashda lug'at bilan ishlash alohida rol o'ynaydi. Har bir darsda talabalar kitob o'qish paytida tayyorlaydigan topshiriqlar mavjud. Ulardan ba'zilari:

1. Sahifalarni o'qing.
2. Matndan so'zlar va iboralarni toping, ular bilan jumlar yozing va ularni yodlang.
3. Reja tuzing.
4. Reja bandlarini kengaytiring.
5. Bob xulosasini bog'lang.
6. "Mening sevimli qahramonim" nomli insho yozing.

Talabalarning mustaqil ishi boshqarilishi va muntazam ravishda monitoring qilinishi kerak. Monitoring usullari og'zaki so'rovlar va bajarilgan mashqlarni tekshirishni o'z ichiga olishi mumkin. Nazorat qabul sanasi, mavzu nomi va o'qituvchining imzosi qayd etilgan baholar daftarlari yordamida amalga oshiriladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Rogova, G.V., Rabinovich, F.M., Saxarova, T.E., "Chet tillarini o'qitish metodikasi". Moskva, Prosveshchenie, 1991 yil.
2. Suerova N.X. "Raqamli texnologiyaning talimda yangi didaktik usuli."Pedagoglar uchun jurnali. 58-son 3–to'plam Iyun 2024.
3. Mo'minova, N.M., "O'quvchilarning yangi bilimlarni mustaqil egallash qobiliyati". Ilmiy elektron jurnal. 2019, p. 100.